

บทบาทและการดำเนินงานของภาครัฐและกรมป่าไม้ ในการเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ (นอกเขตป่า)

สุวรรณ ตังมิตรเจริญ
ผู้อำนวยการส่วนวนวัฒนวิจัย
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

เสวนาหัวข้อ การเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ นอกเขตป่า จะเป็นประโยชน์ต่อรัฐและประชาชนอย่างไร
วันที่ 1 พฤษภาคม 2561
ณ โรงแรมสองพันบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ในปี 2569 ประเทศไทย จะได้อะไร ? จาก กรบป่าไม้

ป่าไม้
อุดมสมบูรณ์

คนอยู่กับป่า
อย่างยั่งยืน

ประชาชนมี
ที่ดินทำกิน

มีพื้นที่
สีเขียว
ในเมือง

มีคุณภาพ
ชีวิตที่ดีขึ้น

ด้วยแนวคิด

“รัฐได้ป่า เศรษฐกิจก้าวหน้า ประชาชนมีสุข”

- มีพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ 15% ของพื้นที่ประเทศ
- มีการลาดตระเวน ป้องกันการลักลอบ ตัดไม้ และเผาป่า
- ส่งเสริมให้ปลูกป่า ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม
- ส่งเสริมให้ปลูกป่า ในพื้นที่เอกชน
- ให้ความรู้ชุมชน ในการเพาะชำกล้าไม้

- เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในเครือข่าย ต่าง ๆ เช่น เครือข่าย ป่าชุมชน เครือข่าย ธนาคารต้นไม้ เครือข่ายรกรกร เครือข่ายป้องกัน ไฟป่า และสหป.
- ให้ความรู้แก่ชุมชน ในการใช้ประโยชน์ จากป่าและดูแล รักษาป่าไปพร้อมกัน

- ทวงคืนที่บุกรุก จากนายทุน
- จัดสรรที่ดินทำกิน ให้ชุมชน
- ประชาชนมีที่อยู่อาศัย มีที่ทำกิน มีรายได้เพิ่มขึ้น อย่างยั่งยืน

- เพิ่มพื้นที่สีเขียว ในเมือง
- แหล่งพักผ่อน หย่อนใจ
- สวนสาธารณะ
- สถานที่ท่องเที่ยว
- ศูนย์การเรียนรู้ ด้านป่าไม้ และ แหล่งศึกษา ธรรมชาติ
- เมืองน่าอยู่สวยงาม

- ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- มีเศรษฐกิจที่ดี
- อากาศบริสุทธิ์ สดชื่น
- มีน้ำเพียงพอ ต่อการใช้งาน
- ลดการเกิดอุทกภัย ดินถล่ม ภัยแล้ง

- การดำเนินการของภาครัฐ/กรมป่าไม้ในการเพิ่มป่าเศรษฐกิจนอกเขตป่า
- ประโยชน์ของการปลูกไม้เศรษฐกิจเป็นสาขาเกษตรกรรม

- การดำเนินการของภาครัฐ/กรมป่าไม้ในการเพิ่มป่าเศรษฐกิจนอกเขตป่า
- ประโยชน์ของการปลูกไม้เศรษฐกิจเป็นสาขาเกษตรกรรม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพ ชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- เป้าหมายของเป้าหมายภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๙
- สำหรับเป้าหมายที่ เป้าหมายที่ ๒ ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศในทุกมิติ และเป้าหมายที่ ๓ ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุล.....

“ ให้ความสำคัญกับ ป่าเพื่อการใช้ประโยชน์ หรือป่าเศรษฐกิจ ”

ยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561 – 2579)

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

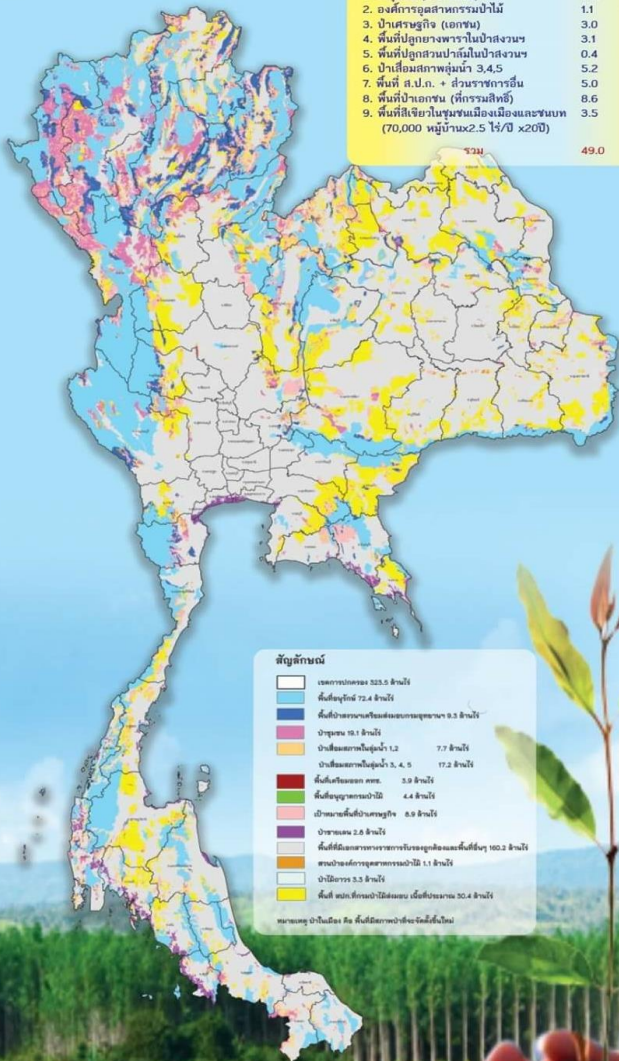
ยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบ
วงจร (พ.ศ.2561-2579)

กรมป่าไม้

เป้าหมายพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ 15% 49 ล้านไร่

สร้างป่า สร้างชีวิต สร้างเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

ส่วนปลูกป่าภาคเอกชน สำนักส่งเสริมการปลูกป่า

ป่าอนุรักษ์ 25%
ป่าเศรษฐกิจ 15% (49 ล้านไร่)

1. ป่าชุมชน (ปามีสภาพ)	19.1	ล้านไร่
2. องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	1.1	ล้านไร่
3. ป่าเศรษฐกิจ (เอกชน)	3.0	ล้านไร่
4. พื้นที่ปลูกยางพาราในป่าสงวนฯ	3.1	ล้านไร่
5. พื้นที่ปลูกสวนป่าในป่าสงวนฯ	0.4	ล้านไร่
6. ป่าเสื่อมสภาพลุ่มน้ำ 3,4,5	5.2	ล้านไร่
7. พื้นที่ ส.ป.ก. + ส่วนราชการอื่น	5.0	ล้านไร่
8. พื้นที่ป่าเอกชน (ที่กรรมสิทธิ์)	8.6	ล้านไร่
9. พื้นที่สีเขียวในชุมชนเมืองเมืองและชนบท (70,000 หมู่บ้าน x 2.5 ไร่/ปี x 20 ปี)	3.5	ล้านไร่

รวม 49.0 ล้านไร่

พื้นที่เป้าหมายสำหรับการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร

ประเภทของพื้นที่	เนื้อที่ (ล้านไร่)
พื้นที่เป้าหมายปลูกไม้เศรษฐกิจ	26.0
1. พื้นที่ในเขตป่า (พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม)	8.7
1.1 พื้นที่บุกรุกปลูกยางพารา	3.1
1.2 พื้นที่บุกรุกปลูกปาล์มน้ำมัน	0.4
1.3 พื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรม(ลุ่มน้ำชั้น 3 4 และ 5)	5.2
2. พื้นที่นอกเขตป่า	14.6
2.1 พื้นที่นาไม่เหมาะสม (ร้อยละ 10 ของพื้นที่ 30 ล้านไร่)	3.0
2.2 พื้นที่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร (ส.ป.ก.) (ไม่เกินร้อยละ 20 ของพื้นที่ 30 ล้านไร่)	5.0
2.3 พื้นที่ในความรับผิดชอบของอนุกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)	1.0
2.4 พื้นที่ดินกรรมสิทธิ์อื่น ๆ	5.6
3. พื้นที่สีเขียวยในเขตเมือง	2.7

การปลดล๊อค

มติ ครม.
8 กันยายน
2535

มาตรา 7
พ.ร.บ. ป่าไม้ฯ

พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเสื่อมโทรม ในชั้นลุ่มน้ำ 3, 4, 5 (จำนวน 17.2 ล้านไร่)

ปลดล็อค!!!

**มติคณะรัฐมนตรี 8 กันยายน 2535
เพื่อส่งเสริมปลูกป่าเศรษฐกิจ**

“การอนุมัติให้เข้าทำประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ เพื่อการปลูกสร้างสวนป่าภาคเอกชนให้ระงับการพิจารณา เว้นแต่เป็นกรณี que เข้าเงื่อนไขครบทั้ง 5 ประการ

- (1) เป็นการสร้างสวนป่าตามประเภทไม้ที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.สวนป่า พ.ศ. 2535
- (2) เป็นการดำเนินการโดยผู้เข้าครอบครองอยู่เดิมมาไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยมีหลักฐานยืนยันพิสูจน์ได้
- (3) เป็นการเปลี่ยนกิจกรรมการเกษตรจากข้าวหรือพืชไร่มาเป็นวนเกษตรหรือสวนป่า
- (4) การดำเนินการวนเกษตรหรือสวนป่าตามข้อ (3) จะต้องมึหลักฐานที่ตรวจสอบได้ว่าได้เริ่มดำเนินการในพื้นที่ที่จะขออนุญาตแล้วอย่างชัดเจน
- (5) ให้ขอเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าได้ครอบครัวละไม่เกิน 50 ไร่”

การส่งเสริมการปลูกด้านวิชาการและพันธุ์ไม้ของกรมป่าไม้ (โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้)

- ข้อมูลวิชาการด้านพรรณไม้
- การฝึกอบรมด้านการปลูกและใช้ประโยชน์
- การรวบรวม พัฒนา และปรับปรุงพันธุ์ไม้ป่าเศรษฐกิจ
- การผลิตวัสดุพันธุ์กรรมที่ดี (ทั้งแบบอาศัยเพศและไม่อาศัยเพศ)
เพื่อเพิ่มผลผลิตและเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

Updated Plus Trees of Target Species

สายพันธุ์คุณภาพดีจากการปรับปรุงพันธุ์ที่พร้อมขยายสู่ประชาชน (มค. 2561)

ชนิดไม้	จำนวน สาย พันธุ์	รายละเอียด สายพันธุ์	อัตราการเติบโต Diameter (cm/y)	ที่ตั้งแหล่งพันธุ์
1. สัก (จากการผสมพันธุ์)	10	ปม 1-10	1.4-2.0	สถานีวัฒนวิชัยจาว จ.ลำปาง
(จากการทดสอบแม่ไม้)	2	253, 324		สถานีวัฒนวิชัยแม่กา จ.พะเยา
2. พะยูง (โตเร็วและแก่นมาก)	1	10 เบอร์	0.7-0.8	สถานีวัฒนวิชัยทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี
	60	จากถิ่นกำเนิด ธรรมชาติ		สถานีวัฒนวิชัยหมูสี จ.นครราชสีมา
3. กระถินณรงค์ (ปีกชำ)	6	A1132,A1133,A12 74,	1.9-2.8	สถานีวัฒนวิชัยสะแกราช จ.นครราชสีมา
		A1275,A1317		
กระถินณรงค์ (เมล็ด)	49	แปลงทดสอบลูกหลาน รุ่น 2	2.1-3.1	สถานีวัฒนวิชัยกำแพงเพชร
4. กระถินเทพา	10	2R1, 2R7, 7R3, 7R4, 9, 11, 15, 20, 24,27	1.1-2.1	สถานีวัฒนวิชัยสะแกราช จ.นครราชสีมา

Updated Plus Trees of Target Species

สายพันธุ์คุณภาพดีจากการปรับปรุงพันธุ์ที่พร้อมขยายสู่ประชาชน (มค. 2561)

ชนิดไม้	จำนวน สายพันธุ์	รายละเอียดสายพันธุ์	อัตราการเติบโต Diameter (cm/y)	ที่ตั้งแหล่ง
5. กระถินลูกผสม Acacia Hybrids (กระถินเทพา x กระถินณรงค์)	7	SR16, SR10, SR32, SR5, SR29,SR75, A103	2.9-3.8	ส.สะแกราช
6. ยูคาลิปตัส ตามาลดูเลนซิส	11	35,102,120,178,181,235,240,2 43, 304,316, 10A	2.6-3.4	ส.สะแกราช
7. ยูคาลิปตัส ยูโรฟิลลา	60	จาก 10 ถิ่นกำเนิด	2.3-3.6	ส. สะแกราช
	5	ปม 2-1, 2-1-, 2-3, 2-4, 2-6	1.6-1.9	
8. ยูคาลิปตัส ลูกผสม (<i>Eucalyptus</i> hybrids)	1	ปม 2-5	1.7-4	ส.สะแกราช
9. สนประดิพัทธ์ (ปีกชำ)	10	1-10 จากแปลงทดสอบแม่ไม้	2.0-3	ศูนย์วนวัฒนฯ ภาคกลาง
สนประดิพัทธ์ (เมล็ด)	73	แปลงทดสอบลูกหลาน รุ่น 2	1.7-2.8	ส.ลำภา- ลำทราย

**ตัวอย่างชนิดไม้ที่มีศักยภาพ
ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ดีจากแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ดี**

แหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ดี (Improved Seed Sources)

Seed Orchard (4,900 ไร่) & Seed Production Area (1,405 ไร่)

เชียงราย

ขอนแก่น

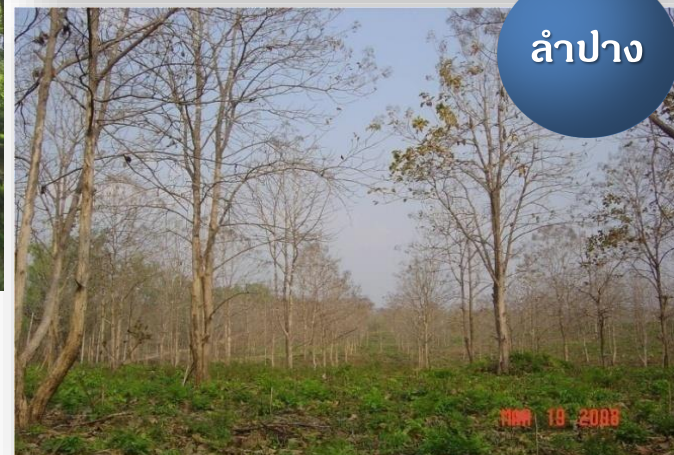
พะเยา

จันทบุรี

ลำปาง

Seed Orchard ยูคาลิปตัสยูโรปาลา นครราชสีมา (สระเกษราช)

Seed Orchard

สนประดิพัทธ์ อายุ 10 ปี

กาญจนบุรี (ลำภา ลำทราย)

Seed Orchard กระถินณรงค์ อายุ 5 ปี

ราชบุรี

ขอนแก่น (ดงลาน)

สุราษฎร์ธานี

(ปลูกปี พ.ศ.2552) – ปรับปรุงจากแปลงทดสอบลูกหลาน รุ่นที่ 2
ภาพโดย นายวิฑูรย์ เหลืองวิริยะแสง
นายประพาย แก่นนาด (กำแพงเพชร)
นางสาววรัญญู ราชฤทธิ์เจริญ (สุราษฎร์ธานี)
นายวิโรจน์ ครองกิจศิริ (ขอนแก่น)
นายณรินทร์ เทศสร (ราชบุรี)

- การดำเนินการของภาครัฐ/กรมป่าไม้ในการเพิ่มป่าเศรษฐกิจนอกเขตป่า
- **ประโยชน์ของการปลูกไม้เศรษฐกิจเป็นสาขาเกษตรกรรม**

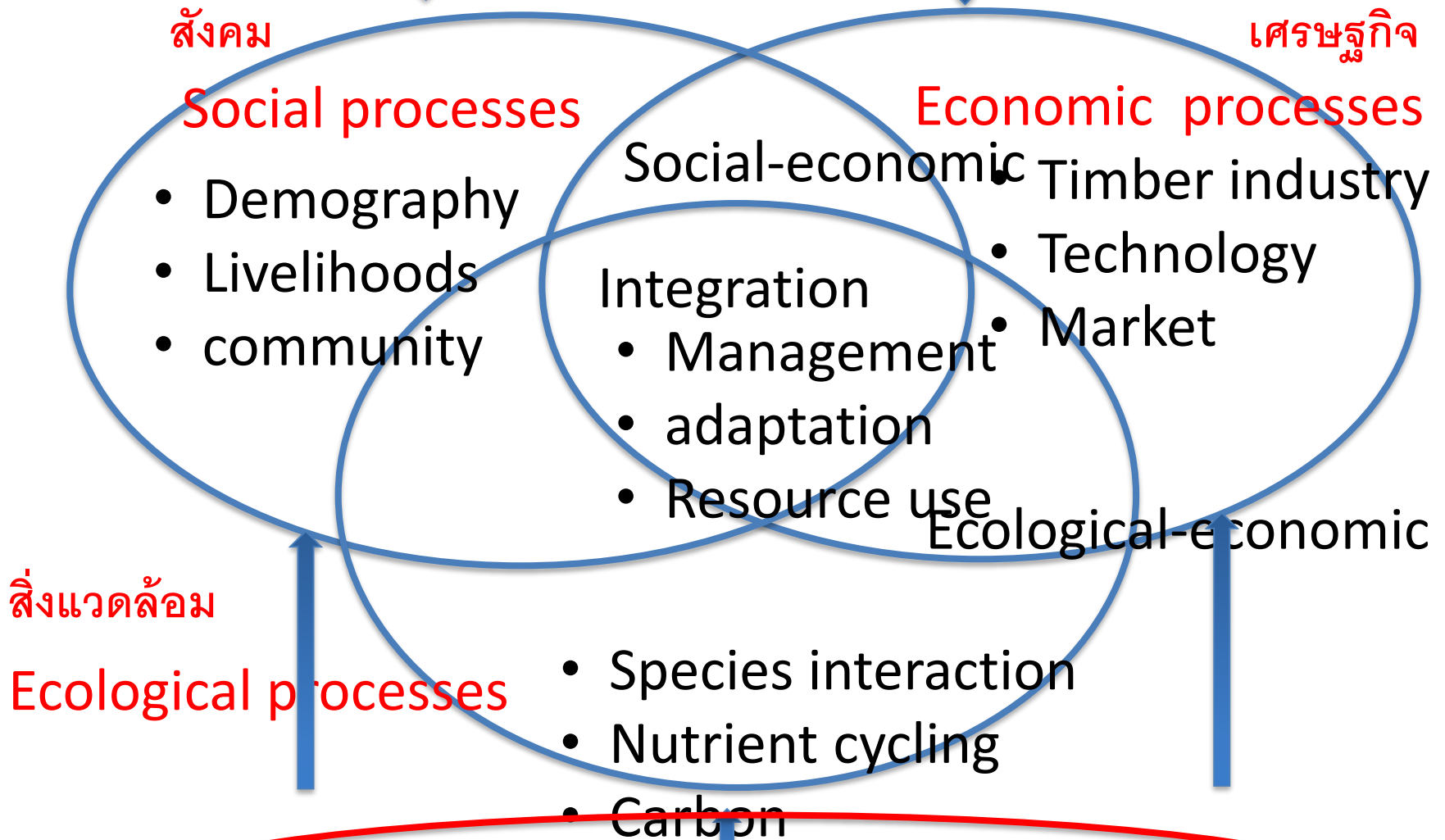
Mindsets have been changing...

Sustainable Forest Management:

การจัดการป่าอย่างยั่งยืน

Environmentally appropriate,
socially beneficial, and
economically viable management
of forest for present and future
generations (FSC, 1993).

Sustainable Forest Management Mindset

Globalization and Political conditions

การปลูกพืชควบในสวนไม้เศรษฐกิจ

กระถินลูกผสมในสวนยางพารา

พืชเกษตรในแปลงยูคาลิปตัส

(ซ้าย)ภาพโดย ดร.เชิดศักดิ์ ลีवलักษ์เซียนาวิน SCG

ประโยชน์ของการปลูกไม้ป่าเศรษฐกิจเป็นสาขาเกษตรกรรม

- ไม้ใช้สอยเอง
- ลดความเสี่ยงจากการใช้สารเคมี
- เกษตรกรมีอำนาจในการขาย (รอราคาดีจึงขาย)
- มีหลักประกัน หลักทรัพย์ในอนาคต
- ช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียว บรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม
- ➔ เพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้
(ลดความเสี่ยงจากราคาพืชเกษตรตกต่ำ)
-